

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_309A-txr-shoot-idm57.pdf (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over manuskripter og tryk

Manuskripter

I Grundtvig-arkivet på Det Kongelige Bibliotek, København, findes følgende manuskripter, som enten med sikkerhed eller med en vis sandsynlighed kan knyttes til *Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum* (herefter *Verdenskrøniken 1817*):

Signatur	Type	Indhold
Fasc. 165.c.17	renskrift	brudstykke af indskud til s. 186, om jesuiterordenen
Fasc. 165.c.18	udkast	tilføjelse til s. 227-238 om Skotlands historie
Fasc. 165.19	udkast	om engelsk åndsliv i 1600- og 1700-tallet
Fasc. 182.5	udkast	brudstykke af fortale til et historisk arbejde, muligvis <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 209.9	forarbejde	fortegnelse over svenske historikere
Fasc. 209.10	forarbejde	“Synchronismer”, liste over tyske forfattere, muligvis til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 209.16	forarbejde	“Italienske Skribenter (af Hermes: VI 1820)”, muligvis til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 210.14	forarbejde	brudstykke af verdenshistorisk fremstilling især om tysk åndsliv omkring 1800, jf. <i>Verdenskrøniken 1817</i> , s. XXIV-XXXVII og s. 649-661
Fasc. 210.15	forarbejde	historiske excerpter vedrørende Tyrkiet og kristendommen, muligvis som forberedelse til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 210.24	renskrift	kasseret blad om Goethe og Voltaire, jf. <i>Verdenskrøniken 1817</i> , s. 649-651
Fasc. 210.25	renskrift	kasseret blad om luthersk og reformert salmedigtning og historieanskuelser
Fasc. 217.a	renskrift	“Fortale”, kasseret udkast
Fasc. 218	forarbejde	omarbejdelse af <i>Verdenskrøniken 1812</i>
Fasc. 219.a.4	udkast	brudstykke af en historisk fremstilling, sandsynligvis kasseret fra manuskriptet til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 219.a.7	udkast	“Israeliterne”, kort fremstilling af jødernes historie, formentlig til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 219.a.8	udkast	“Anmærkninger. Israeliternes Troe”, formentlig til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 219.a.9	udkast	“Ægypterne”, formentlig til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 219.a.10	udkast	indledning med bemærkninger om lande og folk, formentlig til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 219.b.4	udkast	brudstykke om Rusland og Preussen på Elisabeths og Frederik 2.s tid
Fasc. 219.b.5	udkast	brudstykke med betragtning over Tysklands historie, jf. slutningen af <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 232.6	udkast	brudstykke om Danmarks historie i middelalderen, muligvis til <i>Verdenskrøniken 1817</i>
Fasc. 232.7	forarbejde	brudstykke om Sveriges historie i middelalderen, sandsynligvis til <i>Verdenskrøniken 1817</i>

Førstetrykket

Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum udkom i København på Andreas Seidelins forlag, som også forestod trykningen. Værket annonceredes som udkommet i *Adresseavisen*, tirsdag den 30. september 1817. Deri oplystes det, at et hæftet eksemplar kostede 8 rigsbankdaler.

Oversættelser

Verdenskrøniken 1817 blev ikke genoptrykt i Grundtvigs levetid, men en oversættelse af værket til tysk blev foranstaltet i 1837:

- Grundtvig, N.F.S. (1837) *Grundtvig's Uebersicht der Welt-Chronik vornämlich des Lutherischen Zeitraums. [Was Wahrheit ist muß die Zeit ausweisen.] Aus dem Dänischen, nach der Ausgabe von 1817, übertragen von Dr. Volkmann. Durchgesehen und mit einigen Anmerkungen begleitet von Dr. A. G. Rudelbach.* Nürnberg

Bibliografisk beskrivelse

De anvendte eksemplarer

- Eksemplar fra Grundtvig-Biblioteket, opstillingsnr. 3.2, ex. 3, mag. (beskåret og indbundet)
- Eksemplar fra Det Kongelige Bibliotek, København, opstillingsnr. Hist, 6691 8o (stregkode: 130008556858; beskåret og indbundet)
- Eksemplar fra Grundtvig Centeret, tidligere Otto Møllers samling (beskåret og indbundet)

Eksemplar 1 er valgt som grundtekst og har afgivet faksimiler til udgaven. Den følgende bibliografiske beskrivelse tager udgangspunkt i eksemplar 1.

Formler

Format: 8o.

Eksemplaret er beskåret og måler ca. 170 × 103 mm

Kollationsformel: [*]8 **8 ***6 A-Tt8 Uu2.

Signaturformel: \$2 signeret (-Uu2).

Pagineringsformel: 360 blade, pagineret I-V, VI-XLIV, 1, 2-675, 676 [= XLIV, 676].

Bogens format er oktav. Den består af et stumt signeret præliminært læg på 8 blade samt to signerede præliminære læg på hhv. 8 og 6 blade. Derpå følger 42 signerede læg à 8 blade og ét signeret læg på 2 blade. Alle signerede læg bærer signatur på de to første blade bortset fra læg Uu, der kun har signatur på første blad. Der er stum paginering af s. I-V, 1 og 676.

Indholdsoversigt

[I] titelblad. [II] blank. [III] dedikation. [IV] blank. [V]-XLIV: Fortale. [1]-675: tekst. [676] Rettelser.

Papir

Fint skrivepapir med vandmærke.

Intern varians

Der er ikke blevet konstateret intern varians af tekstlig art.

Materiel

Eksemplar 2 er trykt på papir af en ringere kvalitet uden vandmærke.

Tekstkritik

Følgende eksterne kilde er brugt i forbindelse med tekstrettelserne:

- Grundtvig, N.F.S. (1812) *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng*. København

Den første tredjedel af *Verdenskrøniken* 1817 ind til s. 191 følger i hovedtræk teksten fra *Verdenskrøniken* 1812. En række af tekstfejlene til denne del er derfor emenderet med belæg i værket fra 1812.

Anvendt litteratur

- Adresseavisen, se *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger*. København
- Bibliografien, se Johansen, Steen (1948-1954)
- Grundtvig, N.F.S. (1812) *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1837) *Grundtvig's Uebersicht der Welt-Chronik vornämlich des Lutherischen Zeitraums*, overs. Dr. Volkmann, udg. Andreas Gottlob Rudelbach. Nürnberg
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København
- *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger*, nr. 229, 30. september 1817, sp. 3 f. København